

JADRANKA

VSPORED:

1. Ko gost pri tebi je doma... — Fr. Žgur.
2. Za samostanskim obzidjem. — M. Gregoričeva.
3. Ne bogatstvo ampak delo! — Kraševka.
4. Materi. — Mara Tavčarjeva.
5. Postajni preglednik. — A. S. Puškin.
6. Knjiga za Tebe. — Marg. Birna.
7. Dantova 600 letnica. — Marica.
8. Car Petrova koč v Zaandamu. — Gracijanova.
9. Drobtine.

CENA 80 STOTINK

LETO I. - ŠTEV. 8

Glasilo zavednega ženstva

VELIKI SRPAN 1921

JADRANKA

LETO I. — ŠTEV. 8

GLASILO ZAVEDNEGA ŽENSTVA

VELIKI SRPAN 1921.

FRAN ŽGUR.

KO GOST PRI TEBI JE DOMA....

Ko gost pri tebi je doma,
daj kaplje mu iz kleti;
Ko plamen vstaja v dnu srca,
o svojem poj dekleti.

Če solnce preveč žge v oči,
ti pride prav zavesa;
če ljudska zlost kedaj golči,
zatisni si ušesa!

Kak mimo tebe pride, hej,
vsa glupost in kleveta!
Klobuk po strani, pa naprej
tako gre pot poeta!

M. GREGORIČEVA.

ZA SAMOSTANSKIM OBZIDJEM.

Meseca septembra, 1882.

Včeraj sem našel med skritimi spomini Almino pismo. Dve leti je minulo, kar ga je pisala njena bela nežna ročica, vendar ima zame še vedno ono mikavost, ko da ga nisem čital še nikoli. Postalo mi je to pismo mahoma zanimivo, dasi je nedosledno, in zato karakterskično. Skoro glasno sem se zasmeljal, ko sem ga vnovič prečital. Saj sem se moral sam sebi rogati z očitanjem: In ti, Gvido, si zašel sem za to zidovje namenoma radi Almine nedoslednosti? Kolika budalost! Kako moremo zahtevati trajne logike in doslednega početja v življenju ženske? Navadna ženska ne more biti logična niti v enem kratkem pismu. Čemu torej tolike zamere, tolikih žrtev, saj ženska greši, ne da bi se zavedala; vara nas nehotoma. Mi moški bi morali v občevanju z žensko ostajati vedno pri zavesti, da je ženska original, od katerega smemo pričakovati toinono in sprejemati posamezne dogodiljalje brez presenečenja. Koliko nesrečnikov manj bi bilo med moškimi, ako bi vedno mislili, da imajo opravek le z razposajenim nepremišljenim otrokom, ko občujejo z žensko. Da, koliko tuge manj in koliko več vžitka...

Tako sem razmotrival včeraj, ko sem čital Almino pismo. In v tistem času je nekdo potrkal na vrata, da sem komaj utegnil skriti svoje spomine: Almina pisma, rokavico in pihalko, katero je na zadnjem plesu shranila Alma v mojem žepu. V mojo celico, je vstopil predstojnik sam. Bil sem zmeden in zato mi ni bil dobrodošel.

— Sin moj, izustil je z božajočim glasom, ti mi še oboliš. Žal, da nimam ogledala, da vidiš, kako izgledaš. To pretirano samotarenje in ta nema molčečnost v tej revni stnici ti je le v škodo!

— Nikar, oče! Počutim se izvrstno! —

Bridko se je nasmehnil in mi z roko velel molčati.

— Samotno pritajeno življenje, zvezano z neprestanim zamaknjenjem, je na vsak način zdravju škodljivo in zato te opozarjem, da izideš vsaj za kako uro na vrt. V somraku imajo vsi ostali bratje navado in dovoljenje, da se shajajo in razvedre... Razvedre in pozabljaajo, ako jim kaj teži dušo. Želim, da se jim pridružiš, da se razvedriš in pozabiš tudi ti, kar ti leži na duši...

Hotel sem se ga mahoma okleniti najprisrčneje okrog vratu in se zjokati na njegovih prsih. Toda nepopadljiva sila mi je velela, da sem se vzdržal.

— Vaša želja je zame uteha, pater! Še v tem hipu izstopim iz te stanice! —

Odhajal sem za njim po dolgem temnem koridorju. Ko se je pa predstojnik zaprl v svoje bivališče, sem stopal s počasnim korakom v cvetči vrt, ki se je preširno prostiral krog starega samostanskega poslopja. Dolge sem se izprehajal sam. Naposled sem obsedel na leseni klopici pod gostimi palmami. Krog mene je šuštelo protje in lahno so se pripogibale mladike druga k drugi, ko da si pripovedujejo skrivnostne bajke, ki so nastale iz kakega strtega življenja pod njimi... Istočasno pa začujem za seboj počasne korake. Ozrem se in zapazim nedaleč od sebe visok lik. Bil je to sivolasi brat Renato, ki me je s svojo dolgo haljo spominjal majestetične postave sodnega zagovornika v ohlapni togji. Ko me je zagledal je obstal in zrl z dvignjenimi očmi v košato vejevje, kakor da vdihava balzamičen vonj, ali kakor da posluša prirodno glazbo in harmoničen koncert, vsled katerega se je zazdela vsa okolica zavita v poezijo. Tihoma pa je morda mislil, kako bi me nagovoril. Naposled se mi približa.

— Oprostite, tovariš, ako vam je moja prisotnost nadležna! Zelo rad bi namreč poznal vzrok, ki vas sili, da se izogibate naši družini!

— Varate se, brat Renato! Nobenega vzroka nimam. Ljubim pač samoto!

Ko sem ga pogledal, sem zapazil, da je izginila apatija z njegovega obraza in da je zabrel v njegovih očeh žarek življenja, dasi zelo slabotno. S skoro osornotujim povdankom mi je odvrnil.

— Vi se prav nesramno lažete! V vaših letih se ne čišla samote. In kar se tiče nas, vaših sobratov, vemo, da smo vam zoperni!

Usul sem predenj celo knjigo nasprotovanj, ugovorov in opravičevanj, da ga odvrnem od te misli toda on se mi je zlobno porogljivo zakrohotal.

— Ne, ne! Ne oporekajte! Sem gotov z vami; kajti navzlic vsemu, da se zatajujete, se čutite navezanega na nekaj v svetu in tisti nekaj ljubite bolj, ko samegasebe. Mi pa smo vam vsi bitja brez življenja, o katerih menite, da niso zmožna postati rahločutna niti za trenotek. Ali zapomnite si, da smo bili tudi mi posvetni ljudje in da ni vedno okroževala naših ustev pobožna guba, ampak je tudi iz naših lic odseval nekoč smehljaj sreče in veselja. O, bodite gotovi, da so bile nekda tudi v naših prsih strune, ki so prijetno brenkale, dasi tega več ne kažemo!

Poslušal sem ga strme in sklepal: Evo, drugega, ki ni menih po poklicu. Nisem torej samo jaz, ki ponoči plaka v lastni celici. Evo! Brat Renato, katerega sem smatral za resnega pretiranega klerika z ledenim srcem, je poznal najglobjo plast moje duše, kakor nisem poznal jaz njegove. Mahoma se mi je zazdel nekaj vzvišenega, ko da stojim reven obtoženec pred strogim sodnikom, ko da stojim boren učenec pred pedantnim učiteljem. Imponiral mi je brat Renato in jaz sem mu odvrnil odločno.

— Ker ste zadeli, se izpovem! Nisem bil preveč naklonjen nasproti vsem vam, a sedaj obžalujem. Razvidim, da sem se varal, da se tudi v samostanu lahko naleti na osebo, ki bi čutila z nami. Vsaj, kar se tiče vas, se mi dozdeva, da govorim s starim prijateljem.

Poklonil se mi je ter stisnil roko.

— Večkrat se varamo, večkrat!

In ne samo z drugimi ljudmi, marveč i sami s seboj. A prav zato pazite, da tudi vi ne varate sebe, da si ne osleparite duše z največjo goljufijo. Prebridko bi bilo kesanje!

— Oj, se motite! V svojem srcu ne skrivam ničesar. Moje ravnanje je preprosto; nikakih želj ne gojim; nikako kesanje me ne bo upognilo!

— Zopet se lažete, zopet! Ne samo vi, ampak vsakdo izmed nas ima nekaj, kar v samostanu objukuje in si prizadeva pozabiti. Vsakdo, dà, a vaša boleost je najhujša, ker je najbolj sveža. Eh, ne ugovarjajte! Priorja zamorete varati, priorja, dà, mene nikoli!

Čudil sem se njegovim resničnim izjavam in zopet dvomil, da bi poznal samodsebe tako temeljito svojo dušo. Vprašal sem se, ga-li ni poslal morda sam predstojnik, da me izkuša? Toda, ko sem mu pobleđal v trpeči obraz, me je ganil, kajti pristna iskrenost mu

je sevala iz oči. Umel sem, da se nimam bati ničesar od njega. In s tem trenutkom se je vnela med nama živahna govorica, vsled katere bi bil naju skrit poslušalec utegnil smatrati za davna prijatelja.

Sedaj njegov, sedaj moji spomini so se spajali v izraze, ki sva jih spremljala zdajci s kakim slabotnim nasmeham, zdajci z grenko solzo, zdajci z globokim vzdihom.... Ura na zvoniku je udarila dvanajstkrat, midva nisva še mislila na odhod. Najina prešlost je bila na široko razprostrta pred nama obema. Tudi on je bil izmed onih, ki ljubijo le enkrat v življenju, in je zašel v samostan, da pozabi v samoti na svojo prvo ljubezen. In polagoma se je razodeval pred menoj misterij, v katerem sem videl z vso skrivnostjo zavita vsa tista puščavniška bitja, vse te posvečene mladeniče in starčke.... Brat Renato je odgrnil mrežo raz svojih oči. In tedaj sem spoznal, da vsa njih prešlost in versko navdušenje po večini sloni na kakem tragičnem dogodljaju, ki ga je doživelo njihovo življenje med svetom.

— Kdor se ume v samostanu pretvarjati, ta izpolni svoje največje dolžnosti, mi je rekel brat Renato.

Meni se je zdelo to pravilo zelo surovo in nelepo, vendar sem se dal prepričati, kako je neobhodno potrebno, ko mi je brat Renato opomnil porogljivo.

— In tudi med načeli življenja je istotako. Povsod triumfira pretvarjanje, oziroma formalnost.

Po kratkem presledku sva se začela pomenkovati o verskem prepričanju. In sicer sem bil jaz prvi, ki sem dejal.

— Verujete vi v obstanek boga?

— Seveda verujem! Verujem namreč, ker je to potrebno!

— Torej ne verujete iz lastnega prepričanja?

— Kakor menih verujem, ker moram verjeti! Kakor človek pa preiščam. Ker obstaja Bog in celo pravičen in dobrotljiv, čemu nas pusti toliko trpeti? Ker obstaja bog, je torej pristranski, je saj z nekimi venomer prizanesljiv, z drugimi neprenehoma maščevalen. Ker si pa božanstva nikakor ne morem predočevati neidealnega, površnega, polovičnega in krivičnega, zato včasih dvomim!

Pogledal sem ga, ko da se hočem uveriti, je-li ta res človek v meniški opravi, ki dvomi o obstanku boga?

Ob eui uri po polnoči sva se obrnila proti vrtnim dvercem. Ko sva se kmalu nato približala kapeli, je Renato pokleknil ter se prekrižal; meni pa pokimal naj ga posnemam. Uprl sem se rekši: Čemu pretvarjanje in formalnosti? Ni nikogar, ki bi naju videl! Prav zato se tudi čudim vašemu vedenju, ko ste vendar še pred kratkim izražati ideje neustrašenega materijalista!

On pa se mi je kleče zaničljivo posmešnil:

— Najini posvetni pomenki so prejeli piko tam zunej v parku. V tem trenutku nisva več svobodomisleca, marveč meniha; svojeji vesti na ljubo morava poklekat. Človek se pretvarja in ceni formalnost, ne-le da vara druge, da vara i samega sebe! Pokleknite!

Nisem se mu več obočavljaj. Ko sem pa izmolil Češčenomarijo, sva stopicala proti celicam pobožno, ko meniha po poklicu....

Nadaljevanje.

KRAŠEVKA :

NE BOGASTVO, AMPAK DELO!

So nekatere tudi take, ki se zadovolje s pičlo in netečno hrano doma, samo da zamorejo paradirati pred javnostjo.

In tako naletimo v svetu čestokrat na slučaje, ko je žena skromnega askultanta bogatejše oblečena, ko soproga odličnega odvetnika, ko naletimo na ženo navadnega prodajalca ali agenta z vso drugo nečimernostjo in razkošjem odeto, nego je soproga imovitega veletržca, ko zapazimo, da je žena priprostega delavca ali rokodelca oblečena, kakor bi komaj lahko bila žena inženirjeva i. t. d. i. t. d.

In kdo je temu kriv, ako ne ravno vzgoja, ki so jo deklice srkale, v kateri so se mladenke izvežbale in se kot žene uveljavljajo?

In vendar nosi krivdo ne taki vzgoji vedno le mati! Mati navadi deklico že v rani mladosti na ono nečimernost in napuh, ki prevladuje notranjost njene hčere v poznejših letih.

In zopet se spominjam učiteljskih let, ko sem svojim učenkam (hčerkem težakov, delavcev, rokodelcev in jestvinčarjev) vsekdar, ko so mi prišle v šolo z dijamentom na levici, z briljantom v ušesih, in z biserno ali zlato ovratnico, svetovala in opozarjala naj mi nikar ne zahajajo v šolo za nakitom in naj dotični lišp hranijo za poznejša leta.

Nekatere so razumele in nemudoma uvaževale moj migljaj, marsikatero učenko pa je mati poslala drugega dne v šolo z dragocenejšim draguljem. Toda jaz sem kaznovala učenko in mater: konfiscirala sem zlatenino in velela deklici, da dobi njena mati nakit nazaj, ko ga sama pride ponj.

In prišla je roditeljica s srditim obrazom pred moj zafrkujoči jo obraz. No in potem si je marsikatera izmed teh dala s par besedami dopovedati, da kinč ne spada v šolo, ker raztresla učenke med razlaganjem in da ne smemo otroka že v zgodnji mladosti navajati k lišpanju in prevzetnosti, ker moramo imeti pred očmi bodoča otrokova leta, ko si takega kinča ne bo moglo dekle morda nabaviti z lastnim denarjem in se potem poprime lahko vsakega nespoštenega dejanja, da le nasisi svoj napuh in poželjenje. Mnoge pa so kajpada zadirajoče odgovarjale, da so samo one gospodinje lastnih otrok in jih oblačijo poljubno po svojem ukusu in volji. Na slične proteste sem se odzvala navadno tako, da sem se približala k njihovim ušesom in z vso strupenostjo tiho siknila: Ali bi ne bilo bolje, da bi rajše svoji hčerki vsaj enkrat v tednu oprali srajčko.... ali da bi ji nabavili par zaprtih hlačk.... ali ji zakrpali krilce.... in ji še le potem nadevali zlatenino.... Omenila sem to mimogrede, ker so čestokrat matere same krive na nesreči svojih hčera: Mladenka se težko odvadi tega, česar jo je mati navadila v prvih letih in prav zato je med odraslim ženstvom toliko tatinskih služkinj, da otemnjujejo še dobro ime našim poštenim jugoslovanskim dekletom.

Prav zato je med odraslim mladim ženstvom toliko javnih in skrivnih zabredlih punčar, ki se niso udale pohoti zgolj iz poželjenja po vživanju, marveč le da zadostijo svoji preširnosti. Utrjene že od mladih nog v lenobi in v brezdelju, ne vztrajajo v nikaken delu, ker

jih nobeno opravilo ne veseli, navdušuje in razvedri. Navajene pa so bile že v najmlajših letih na lišp in izpreminjajočo modo, zato si ne upajo na ulico, ako ne zadostijo zahtevam svoje zunanosti. Zato pa vidiš te, s čudnimi dišavami oparjene kresnice, na raznih samotnih poteh, kakor v vrvežu velikometnih ulic, kako se ponujajo temu, samo da jim nabavi par najmodernejših čevljev, kako stopicajo za drugim, dokler jim ne pošlje dragocene kožuhovine, kako zalezujejo tretjega, da zadobe od njega najboljživajoče dragulje, kako ne izpuste četrtega, dokler ga niso oskuble za najelegantnejšo obleko i. t. d.

Izmed onih slabo vzgojenih, toda z ozirom na ponos in čast poštenih ostalih deklet, pa je žal, nemala skupina takih, ki niso za nobeno važno delo in otsajajo kot večno breme nepremožnim staršem ali svaku ali nevesti. Opravljajo po hiši poselček, ki bi bil odpravljen tudi brez njih, ali pa se ukvarjajo ves teden bosonoge, skuštrane in razcefedrane, samo da se ob svojih priložnostih oblečejo v toilette, ki pripada komaj kneginji, kajti pritem ne pomislijo in ne razsojujejo, ako je oprema, ki si jo nadevajo, njihovemu stanu primerna. Ena sama skrb jim preveva možgane: dopasti moškemu! — Ne pomislijo namreč, da pametni moški — navajeni od pamtiveka na priprostost lastne obleke — cenijo v prvi vrsti najbolj ono dekle, ki čisla priprostost ter umeje združevati lepo z dobrim in koristnim pa se dičiti in lišpati le o izrednih dneh in svečarostih in še tedaj le ako premore. Ne pomislijo, da moški cenijo žensko po njenem lastnem vedenju, po njenih lastnih ukrepah; ko pa zapazijo, kako si taaliona mladenka neprestano izmenjava obleko, obuvalo in nakit, se — čeprav so prvotno mislili o resnem zblžanju — takoj namuzajo in stopinjca za stopinjo ogibajo, ker se zboje razsipne in potratne soproge...

In dekleta pa tudi matere, ko zapazijo mladeničevo ohlajenost, opreznost in ravnodušnost se, seveda, urno namrdnejo pa tihoma ali glasno drugadruzi siknejo: «Hm! Sem se pa nadejala, da bo vendar kaj iz te moke!» — «Hm! Bržkone me je smatral imovitim, ko je pa izvedel, da premoženja ni, se pa preračunjeno ogiblje, sebičnež!» Neenedruzi ne švigne na um, da — ako ni bil kak izreden slučaj mladeničeve vzdržljivosti — je bil le nepravilen način življenjskega naziranja in družabnega pojmovanja, sicer prikupljive in mile mu mladenke.

Zategadelj, oj matere in vzgojiteljice, ki vam tiči na sruu blagor našega ženskega naraščaja, postopajte pametno, oprezno in odločno, ako hočete položiti v nedri naših jugoslovanskih vil tečno in hasljivo vzgojno seme! Le z razumnim opominom in vzglednomilim poukom, le s preudarljivorazboritim načinom vzgojena mladež — da le iz dela in rodbinskim razmeram primerne živetja, odseva prava zadovoljnost — utegne občutiti privlačnost, sijaj in blaženost, ako jo prijazna usoda zvodi v bodočnosti v cvetličnjak brezskrbnosti, obsipa jo z bogastvom in razkošjem.

MARA TAVČARJEVA.

MATERI.

(✠ 10. III. 1921)

Kaj res ob uri polnočni
vstajate mrtvi iz svojih grobov?
Kaj res odbegnete v spanje,
ko v zoro pozvanja glas vas zvonov?

Pridi, mati premila,
poljubljam do dneva naj Tvoje roké,
v slovo me objemi, na srce prižemi,
otri mi vse težke solzé.

Odkar si umrla, noči so brez spanja,
ko trkam na Tvoje gomile vrata
in ključem in prosim,
daj, vstani, vrni se - mati prezlata.

A. S. PUŠKIN.

POSTAJNI PREGLEDNIK.

Iz ruščine prevela M. Stpč.

Leta 1916, v majniku, se je naključilo, da sem se moral voziti skozi... gubernijo, ki je še dandanes brez vsake gostilne. Peljal sem se po uradnem poslu na poštne voze in plačal takso za dva konja. Zaraditega niso načelniki posamičnih postaj z menoj ceremonirali, ampak takorekoč mišli na roko. Pa preidimo k moji pripovedi.

Dan je bil vroč. A tri vrste (klm.) pred postajo X je postalo oblačno in kmalu potem se je vlila ploha, ki me je premočila do zadnje nitke.

Ob prihodu na postajo, je bila moja prva misel, preobleči se, druga pa izprosi si čaj.

„Ej, Dunja!“ je zavpil preglednik, postavi urno samovar in pripravi slive!“

Po teh besedah je ustopila izza pregradke štirinajstletna deklica in takoj pobegla v shrambo. Njena divota me je kar porazila.

„Je-li to tvoja hčerka?“ sem vprašal preglednika.

„Hčerka, dà“, je odvrnil z zadovoljnostjo samoljubja. „Oh kako razumna in pripravna je, kakor njena ranjka mati!“

Nato je začel prepisovat mojo prehodnico, dočim sem si jaz ogledoval podobe.

Te so predstavljale vse prizore izgubljenega sinu:

Prva je razodevala skrbnega očeta, ki graja neubogljivega sina, druga je jasno očrtala razuzdano obnašanje mladeniča, sedečega v krogu razposajenih žensk, tretja je predočevala zabredlega sina, ki pase svinje z očitno bolestjo in kesanjem na obrazu; končno sem motril sliko s povrnitvijo sinu k očetu. Pod sleherno podobo so bili nemški stihli...

Vse te slike vidim sedaj — ko to pišem — v duhu pred seboj, vidim vse, kar me je takrat okroževalo, vidim posteljo s peštrim zastorom, vrtno lončke z balzaminom, vidim gospodarja, petdesetletnega človeka, in vidim Dunjo! —

Dunja se je povrnila s samovarom. Mala koketka, ki je izpod čela pogledovala k meni, je videla, kakšen utis je napravila name in zato je sklonila še nižje svoje golobje oči.

Začel sem se pomenkovat z njo, a ona mi je odgovarjala brez vsake zadrege, kakor deklica, ki je že videla svet. Ko sem predložil njenemu očetu ko-

zarec punča, sem ponudil Dunji čašico čaja, a vsi trije smo pričeli razgovarjat, ko da smo večni znanci.

Vozniki so konje že zdavno zamenjali a meni se ni dalo razstati se s preglednikom in njegovo hčerko. - Naspolem sem se vendarle poslovil; oče mi je pozelel dobro pot a hčerka me je spremila do voza. Na pragu sem se ustavil in jo zaprosil dovoljenja, da jo poljubim in da dobim njen poljub. Nikogar ni bilo in Dunja je soglašala. - O, mnogo poljubcev sem doživel v življenju! Vendar niti eden ni ostavil v meni toli dolgega, toli prijetnega spomina ko oni, ki mi ga je dala ta mladenka.

Prešlo je nekoliko let in uradne razmere so me ponesle na isto pot. Na isti kraj: In tedaj sem se domislil hčerke postajnega preglednika in vzradostil se, da jo zagledam znova.

Mahoma sem se spomnil, da je morda dotični preglednik bil v tem času premeščen drugam aii pa da se je Dunja omožila.

In tužnim predčuvstvom sem se približal postajališču X. Konji so obstali pred hišo.

Vstopil sem v izbo in takoj sem zapazil slike predočujoče povest izgubljenega sinu; tam je bila miza, postelja je stala na nekdanjem prostoru toda na oknu ni bilo cvetličnih lončkov in vse naokoli je ovajalo nebrižnost in malomarnost. Preglednik je spal. Vzbudil se je ob mojem prihodu in se dvignil. To je bil prav Simeon Virin, ali kako se je postaral! Medtem, ko je on prepisoval mojo prehodnico, sem opazoval njegovo osivelost, njegovo neobrito lice in in zgrbljen hrbet ter se čudil kako so mogla tri, štiri leta izpremeniti čilega moža v onemoglega starčka.

„Si me li izpoznal?“, sem ga povprašal, „mi smo stari znanci!“

„Morda“, je odvrnil hladno. „Sedaj je pot podaljšana, mnogo jih vozi tu skozi in se ustavljajo pri meni!“

„Je-li zdrava tvoja Dunja?“ sem pristavil. Starac se je načmeril „Ej, Bog vedi zanjo!“ „Tako? Ona je torej omožena?“

Starac se je pretvarjal, ko da ne sliši mojega vprašanja in je začel s šepetom čitat moje listine.

No, jaz sem popustil z vprašanjem in velel postaviti čajnik.

Radovednost me je začela vznemirjati, vendar sem se nadejal, da bo punč razvezal jezik mojega starega znanca.

Nisem se varal: starček ni zavrnil ponujenega ozarca in pri tem sem tudi zapazil, da je rum razpršil njegovo turobo. Že po drugi čaši je postal zgovoren, in tako sem kmalu izvedel povest, ki me je silno zanimala.

„Torej vi ste poznali mojo Dunjo?“ je pričel. „O, kdo je ni poznal! Ah, Dunka, Dunka! Kakšna deklica je to bila. Vsak kdor je tod potoval, jo je

pohteval, nihče je ni obsojal. Gospodje so jo obdarovali eni s petačo, drugi s srebrnjakom. Gospodje so se vedno ustavljali tukaj ali da so pojužinali, ali podobedovali, samo da so jo mogli delj časa opazovati.

Včasih se je pripeljal nevoljen gospod ali naj je bil še tako slabo razpotožen, ko je zagledal Dunjo, je utihnil in se je z menoj milostljivo razgovarjal. Oj, kako je šlo vse lepo in redno v hiši, kar je Dunja počela, vse je vzpevalo, ali oh, kar je enemu usojeno, to pač ne premine!“

Tako je začel nadrobno razodevati svoje gorje.

(Nadaljevanje)

MARG. BIRNA PROSEN.

KNJIGA ZA TEBE.

(Poslov. Al Gradnik)

Tisto noč, ko si bil daleč od mene, sen in sanje so se umaknili od moje postelje, bdela sem z odprtimi očmi v mraku.

Čula sem drhtenje listja, lahke stopinje mačke po podru in videla sem zoro, kako polagoma prihaja.

Tedaj je zapel petelin in brnenje zvona se je dvignilo iz stolpa, ki gleda v dolino.

Kože so šle mimo po potu, vse se je budilo, ali radost je ostala uspavana.

Ker, o Silvij, je - li dan brez tebe, dan ?

Rekel si mi, in glas ti je drhtel : «Želel bi, da zaklopmi oči za vse in da ne vidim nič drugega, kakor tebe».

Bodi torej slep do smrti. Hočem, da vrežem svoj obraz na dno tvojih ljubljenih oči in ti jih boš potem zaprl.

Tedaj, o Silvij, ne bom več ljubosumna na cvet, na drevo, na oblak, ki se na njih tvoj pogled zadržava očaran.

Ne boš vedel, da gre ženska mimo tebe, da ima mehke lase, bele roke, srce, ki bi te moglo ljubiti.

Moja slika bo živela, stoječa v zaprtem svetišču tvojih misli in svetlost njena bo prodirala do najtajnejšega, kar ima tvoja duša.

Nagni se, Silvij, bliže, še bliže, da bi bilo tako, kakor sem rekla.

Položi obe svoji roki na moje napete roke, hočem da čutim življenje tvojih prstov.

Zatopi svoje oči v moje oči in izlij v mene svoj pogled, ki me pāli in kōpa obenem.

Je-li noč, ali je dan ? Nasloni prav rahlo svoja usta na moja usta da ne bi ničesar drugega več vedela, kakor da tvoje grudi drobe moje grudi in da, v mojem divjem srcu, bije tvoje srce.

Poslušati in ničesar ne čuti. — Dhrteti in ne občutiti mraza. — Plašiti se od ničevega straha. — Čakati te, kadar ne prideš.

Ko se je mesec spenjal, težek in težen na razmajanem nebu, mislila sem :

Ni več dovolj globokih besedi, da izrazijo našo ljubezen.

Ni več dovolj sladkih pesem, da govorè o njeni žalosti.

Ni več dovolj jasnih vzklikov, da oznanijo njeno radost.

Ostala bom pred teboj z uravnano glavo, roke mirne, kolena iztegnjena.

In molčeča, te bom gledala.

Pajk tke blizu mene svojo mrežo od meglovitih niti, barve sna in barve vode.

Ta gibka čipka kakor belo bliščeče kolesce, to je lokava zanjka, na kateri se smrt ziblje.

Nora muha se je zapletla v nji.

In zdaj umira.

Ti, ti si spletel na mojem potu veliko mrežo od tankega zlata, barve poletnih dni in plamenečih poldnevov, mrežoljubezni opleteno s tvojo mladostjo.

Omamljena, padla sem v njo.

Zdaj živim.

Nocoj si bil vzela mojo glavo med svoje neodoljive prste in rekel si s stisnjenimi zobmi : «Ne gani se!»

In az sem se ti predala, čelo obobročeno od ognjene krone, ki se je zoževala.

Zakaj nisi še bolj zabodel svojih nohtov ? Jaz ne bi bila zinila in bol, prihajajoča od tebe, bi bila šla sladko v moje meso.

Tvoja želja mlada in omamna, more potrgati moje mišice, polomiti moje kosti in priversti me do smrtnega hropenja ; jaz sem tvoja stvar, Silvij, ne pusti ničesar od mene, ker se je moja volja odtisnila v privlačno vodo tvojih oči.

Kaj nisem bila to noč, pasivna in gola kraljica pod živo krono tvojih sklopjenih prstov ?

Tvoj glas mi je ljubši od najslajše pesmi. On govori v meni, filtrira se v globinah mojega bitja, koje te obožava, on polzi nežno po moji misli in jo združuje v očaranju.

Odhod prihaja, on, Silvij, s tvojih ust ali od moje ljubezni ?

Govori : moje oči se zaklopijo, ko te čujem, sreča poje v tvojih besedah, koprnenje stori, da drhte ko divji golobi, ki grulijo ; govori mi, moje roke drhtijo.

Reci mi tiste ognjene besede, ki so zvezde in ki jih samo noč sluša med nama ; reci mi one besede hlada in nežnosti, od katerih drhtim in ki bi ubijale, če ne bi bile življenje.

Skloni se in govori, da izgine zemlja in da kraljuje okoli mene veliko nebo, kjer se dviguje jedini, karmonični tvoj glas, slajši od najmilejše pesmi.

Silvij, tvoje roke na mojih ustih so opojni cveti, ki me

opajajo in jaz jemljem tvoje čvrste prste med zobe kakor vejice jelšine, ki sem jih lomila smejoča se.

Ali ti preziraš to otročjo igro, ki ne pušča sledù in tresoč z glavo.

Veš-li, da mi äelesa, da te ugriznem za srce in da pijem dolgo tvoje življenje in ne dvignem čela?

MARICA:

K DANTOVI 600 LETNICI.

Dante Alighieri, italijanski pesnik, ki se je ovekovečil s svojim nedosegljivo-veličastnim delom: «La Divina Commedia», se je rodil v Firenci l. 1265. Z ozirom na njegovo pokoljenje so životopisci različnega mnjenja. Neki trdijo, da izhaja njegova rodovina iz prastare romanske obitelji: Anicia de Leoni, drugi iz grofovske družine Tusculani, tretji so prepričanja, da je Dante kasni potomec starinskega rodu Frangipani iz Cacciaguida. Navzlic vsem trem raznovrstnim trditvam, je prišel italij. zgodovinar Salvini na sled, da imajo vsi zgoraj omenjeni životopisci prav, kajti toliko plemo Tuskulanov, kolikor ono Frangipanov (kateri poslednji so se razkropili v tri kolena: v beneške, furlanske in hrvaške), izhajajo iz prastare rodbine Anicia de Leoni.

Vendar, veleslavna rodbina Anicia de Leoni, se po svojih moških členih ni razplodila le v Tuskulane in Frangipane, marveč tudi v Aldighiere, ali kakor so se sami zaradi blagoglasja v poznejši dobi nazivljali — Alighieri.

Potomec te plemenitaške rodovine je tudi Dante Alighieri. Potomci Danta so se v kasnejih letih preselili iz Firence v Verono, in baje niso do dandanes še izumrli njegovi daljni sorodniki, oziroma pravniki njegove pravnukinje Sarego-Alighieri. —

Dante Alighieri, ta nedosežni velikan pesništva, je že v detinski dobi izgubil svoja roditelja ter bil zategadelj prepuščen v varstvo in odgojo vitezu Brunetto Latini. Morda je baš to naključje pripomoglo, da se je v Dantovi duši razvilo do umetnosti, kar bi bilo morda poginilo že v kali ob drugačnih življenskih razmerah. Skrbnik ga je namreč žè kot prav mladega dečka vodil povesod, kamorkoli je bil hram muz in poveljčevalnica umetnosti.

V srednjem veku, torej še v dobi, ko je živel Dante Alighieri, je bila med Romani neopustljiva šega, da so kaj radi praznovali prvi maj.

Toda oni ga niso poveljčevali z izleti in izprehodi — kakor je dandanes navada, vsaj po naših mestih — marveč so se shajali pri tem ali drugem prijatelju, priganjajoč si čas z godbo, petjem, deklamovanjem, plesom in drugimi vprizoritvami.

Enako je bilo 1. majnika 1274. K uglednemu meščanu Folco Portinari je bil povabljen tudi Brunetto Latini in ž njim seveda njegov varovanec devetletni Dante.

Tisti prvi majnik je bil Dantu usodepolen, kajti baš tega dne je v njem oživela kal, ki je v njegovi mladi duši razplodila nesmrtno vršiče.

K obitelji Portinari so bili namreč povebljeni še drugi prijatelji s svojimi sinovi in hčerami in dočim so se odrasli zabavali v prostrani dvorani, je bila stran-

ska, s cvetjem in raznimi igračkami odičena izba, prirejena za neodraslo mladež.

Med to skupino je bil določen, seveda, tudi Dante. Sprva se je deček malo zmenil za raznovrstne igrače, s katerimi so se radostili njegovi pajdaši in enakoletne sovrstnice ter je le premišljal s kakim izgovorom naj bi se izmuznil v sosedno sobano, kjer so razpravljali o junakih in umetnikih.

Toda njegovo dolgočasje je urno izginilo, ko se je prikazala ne pragu otroške izbe domača gospodinjica, Folco Portinarova hčerka, osemletna Beatrice. Ustopila je Bice z lahnim nasmeškom, ki je veljal mladina zbranim gostom kakor prijateljski pozdrav, ali Dante je ob tistem nasmešku mahoma pozabil na sosedno družčino odraslih. Začutil je v sebi nekaj neumevnega, doslej neobčutnega, kar mu je prijetno razvnelo vso dušo in vsled česar se je hipoma zavedal, da je sposoben z umetniškim tonom izražati v milo zaokroženih besedah, kar vreje in kipi v njegovih prsih. In to je res dokazal v svojih naslednjih dneh ko je vezal veličastne speve, vlivajoč vanje vso čistost, idealnost, moč in velesilo nenadne in večne ljubezni do Beatrice.

Naslednjega dne je bil Dante nenavadno raztresen a uzrok njegove prve raztresenosti, je bila njegova prva ljubezen, ki je pognala v njegovi mladi duši prvi verz:

*Mostrasi sì piacente a chi la mira,
Che dà per gli occhi una dolcezza al core
Che intender non la può chi non la prova:
E par che dalle sue labbia si mova
Uno spirto soave, e pien d'amore
Che va dicendo all'anima sospira.*

Tako je postala Bice Portinari Dantov genij! — Dasiravno so dekljčimi roditelji mislili, da je Dantovo oboževanje do njune prezale edinke le otročarija in le učinek prvega občudovanja, se vendar devet let kasneje niso protivili obljubiti mu jo za ženo, zlasti ker je bila tudi krasotica udana z vso dušo opojnožgolečemu trubadurju. Toda usoda je odločila drugače. Dante je kakor plemenitaš moral v vojno a ob času njegove odsotnosti so nenadne rodbinske zadeve prisilile Beatrico, da se je poročila z drugim. Ko se je čez dolgo leto dni Alighieri vrnil iz Campaldina in začul kruto vest, se je brez vseh očitkov samo bridko razjokal. Beatricina nevarna bolezen, ki jo je tlačila v postelji, mu je ljubljenko opravičevala, da ni pripisoval nikake krivde njeni nezvestobi. Bice ni niti okrevala, ampak hirala, hirala in s 24. letom umrla. Petindvajsetletni Dante je bil obupan in kakor obstreljen taval onemoglo okoli ali pa čepel v svoji izbici in beležil in bele-

žil, da bi si v lastno uteho vtisnil globoko tugo na pergament. Vse prizadevanje sorodnikov in prijateljev, da bi ga razvedrili, je bilo brezuspešno in zaman je bila celá družba prestolonaslednika, ki je ravno v tisti dobi počival s svojim očetom skozi Firenze ter mu ponujal prijateljstvo in zaslobo, četudi ga preje nikoli ni videl ter ga poznal le — kakor množica drugih — po njegovih glasovitih sonetih.

Uničen je bil Dantu paradiz na zemlji, ali vničen ni bil človeštvu, kajti kakor doslej še nihče, je umel Dante opevati v svojem delu — v rajú — ljubezen do Bice, pravo istinito ljubezen — l' amor che muove sole e l' altre stelle....

Življenske razmere in družinske zadeve pa so tudi Danta, kljub vsej njegovi neizmerni izgubi, prisilile, da se je l. 1292, torej že tri leta kasneje, poročil. S to novo dobo sicer Dante ni pozabil svojega vzora, vendar čeprav se Dante ni čutil srečnega, čutil se je vsaj zadovoljnega z Gemmo Donati in njenimi in svojimi otroci.

L. 1297, torej v 32. letu svoje dobe, je bil Dante Alighieri zdravnik in ostal kot tak do l. 1300. To leto pa mu je doneslo marsikaj nepričakovanega. L. 1300. ni razsajal namreč v Firenci le boj med Guelfi in Ghibellini, marveč tudi med posameznimi strankani, to je med takozvanimi Črni-mi in Beli-mi.

V teh homatijah je šel Dante posredovat k papežu, da bi le-ta pomiril razjarjene duhove. Vendar to je bilo že prekasno, kajti Carlo de Valois — ki ga poet v pesnitvi nazivlje oholega leva — je oblastno pozval v mesto Črne, dočim je naročil Bele izgnati. Med temi je bil Dante, ki je pravočasno sam pobegnil najprvo v Sieno, potem v Arezzo, naposled v Verono. Na njegovo srečo je tu gospodoval velikaš Cangrande della Scala, ki ga je sprejel s kraljevsko svečanostjo. S pomočjo tega gospoda je Dante brezkrbno prepotoval vso pokrajino od Verone do Bologne in gori do Padove kamor so ga sijajno sprejeli velikaši Carrara. Pri njih je ostal delj časa in tako l. 1307. lahko končal svoj «Pekel». Leto kasneje je odšel v Pariz študirat bogoslovje, za katero se je razgreel, ko je gostoval v samostanu St. Croce del Corvo in sestavljal «Vice» ali kakor je pesnik sam izražal: di quel secondo regno ove l'umano spirito si purga....

Nastopilo je l. 1310 in Luksenburžan je stopal z vojsko v Italijo. Te priložnosti so se pregnanci — in Dante ž njimi — tako razradostili, ko da se že vračajo v svoje domovje. In kakor hitro je Dante izvedel, da se je Nemeč utaboril v Milanu, ga je imenom pregnancev zaprosil osvoboditve. Toda kralj ni prejel njegovega dopisa, ker se je bil že napotil proti Brescii, Genovi in Pisi. Tri mesece kasneje se je Luksenburžan s pomočjo Ghibelinov vojskoval z Guelfi v Firenci in politični pregnanci in tako tudi Dante, so se vnovič veselili, da prestopijo prag rojstvenega kraja. Zaman! Napadalec ni premagal tega mesta in pregnanci niso še mogli preko meje. Dante je v ti dobi prebival v mestu Lucca a ker so se njegove nade vnovič izjalovile se je napotil proti Veroni, saj je vedel kako ljub in dobrodošel gost bo ondotnim velikaškim rodbinam. L. 1317. je Firenca poročala slavnemu veleumu, da se sme povrniti v njeno obližje toda ne v njeno naročje; dala mu je milostno

dovoljenje nastaniti se za mestnim obzidjem. Prvi del tega poročila je Dantu pretresel vse živce, a drugi mu je razdražil ponos in samoljubje tako, da čeprav je celih 17 let domotožno taval okoli kot pregnanec daleč od soproge in otrok, je posušil solze v očeh, je udaril po koprnenju v srcu ter sklenil da se od rojstvenega mesta še bolj oddalji.

In tako je l. 1318 dospel v Videm, kamor ga je patrijarh Pagano della Torre a Valsassina sprejel z razprtimi rokami. Dante Alighieri mu je namreč zaradi svoje sloveče učenosti prirastel k srcu in zlasti zato, ker je poznal bogoslovje temeljiteje nego pravi eklezijastik ter je včasih s tolikim navdušenjem ražnjašnjeval patrijarhu svoje nazore z ozirom na najzamotanejšje probleme svetopisemskih znamenitosti, da ga je patrijarh kar težko pogrešal. Samoobsebi je torej umevno, da ga je ta cerkveni glavar jemal povsod s seboj, zlasti pa na letovišče v Tolmin. Blizu Tolmina je baje tudi groteskna jama, na katero je opozoril Dante in jo je njemu na čast, ker je Dante rad zahajal vanjo, imenoval Dantovo groto.

L. 1320. se je Dante odzval vabilu patricijske rodbine Polenta ter se napotil v Ravenna. V tem mestu je Dante skončal svoj «Raj.» S tem je Dante doživel vso svojo slavo, saj je bilo docela dovršeno njegovo veličastno delo: «La Divina Commedia». Od vseh strani so mu odmevali taki slavospevi, da se je končno omeščala tudi trdovratna, šopirnostroga firenska gospoda ter mu s prevzetnim namignjenjem podala dovoljenje: prestopiti prag roistvenega kraja. Ali kako usodno! Kmalu po zaključku onega dela, je nevarno obolel in izdihnil še predno je firenski sel sprave pripotoval s pergamentom do njega. In sicer je umrl v 56. letu svoje dobe, l. 1321. v Ravenni.

Nepopisna turoba je legla nad Italijo, ogromna bridkost pomešana s kesom, je objela Firenze, dočim mu je Ravenna v boleštni dostojanstvenosti priredila carsko svečan pogreb.

Njegovo truplo počiva v kamniti krsti, ki je domačinu in tujcu v Ravenni še dandanes na ogled. V kasneji dobi l. 1482. pa mu je mesto Ravenna poklonilo ponosit mausuleum. Na stenah tega so vsekane podobe glavnih Dantovih prijateljev in dobrotnikov.

Pod krsto je pušica, ki hrani svetinje kardinala Luigi de Gonzaga in papeža Pija VI. Priložen je tudi pergament z opisom pogrebščine.

La Divina Commedia (nebeška vprizoritev) ki ji je priskrbel primerne slike Michelangelo, je razdeljena v sto spevov. Svetovni strokovnjaki primerjajo Alighiera samo s Homerjem. Kakor baje v Homeru, tako je tudi v Dantovem delu orisano natančno z umentiško dovršenostjo življenje tedanje dobe z ozirom na cerkveno in posvetno politiko.

«La Divina Commedia» združuje v sebi dramo, satiro in epopeo prehajajoč zdajci v himno, zdajci v alegorijo. Zastopano ni v tej gorostasnej sestavi zvezdoslovje, veda, kujiževnost in bogoslovje, marveč se vrste v njej najraznovrstnejši narodi. A poleg vsega označuje pesmiški velikan v svojem delu celo svojo dobo: vse svoje bolesti, vse svoje upe in stremljenje. V svojem delu je Dante Alighieri junak, ki igra ves čas glavno ulogo.

GRACIJANOVA :

CAR PETROVA KOČA V ZAANDAMU.

Nek zaandamski tesar, ki je delal v Moskvi, je namreč v pismu na očeta, poročal med drugim tudi to, kako se je — vsled opreznosti pred morebitnim turškim oboroževanjem — napotilo iz Rusije poslaništvo sestojече iz samih knezov in ruskega carja. Pripomnil je tudi, kar je izvedel iz ruskih časopisov, da visoka družba dospe v najkrajšem času na Nizozemsko, na kraljevski dvor. In k tej opazki je dostavil pisec važno vest, kako je car poseben ljubitelj morja in brodovja ter da se gotovo ne bo mudil le v prestolnici Haag, pač pa utegne kot neznanec priti celò v Zaandam. Za ta slučaj opozarja očeta in svoje rojake na znake zunanosti, po katerih bi lahko takoj razložili carja: Car je zelo stasit in krepak, tuintam nekoliko stresne z glavo, na desnem licu ima malo bradavico, je črnih plamenečih oči in kadarkoli govori spremlja vedno svoj razgovor s premikanjem desnice.

Jedva je stari Holanec sporočil skrbni materi sinove pozdrave, takoj je s pismom v nedrih odkorakal k pripatelju v krčmo, kjer mu je ob okrepevalnem požirku pripovedoval, kaj mu piše sin iz tujine. Kmalu za tem po se vrata odprò in v čumnato stopijo trije tesarji, ki so se pomenkovali med seboj v neumevni govoric.

Mož s pismom je mahoma kar obmolnil in motril s pozornostjo prišlece, kajti eden izmed njih je imel ravno one znake, ki mu jih je navadel sin. Še isti večer in nasleduje dni, se v Zaandamu ni besedičilo, ko o tem dogodku; toda videč kako domače in skromno se obnaša mladi Rus, so pripisovali podobnost telesnih znakov golemu slučaju. Vendar kmalu potem je nek drugi pripetljaj izzval, splošno pozornost. Nekega dne, povračajoč se iz tvornice, si je Peter nakupil sliv in povzivajoč sladki sad naletel med potjo na družčino otročaje. In ker je nekaternikom poklonil par češpelj, so ga urno obkolili oni, ki jim ni dal ničesar; vendar, ker je Peter odnehal z obdarovanjem, so se ga lotili preganjat z lučanjem tako, da je moral pobegniti v krčmo. Toda paglavci so posedli na tla ter mu s kričavim žuganjem obetali, da ga počakajo. Ogorčen nad toliko razposajenostjo, je Peter poslal hlapca z dopisicem k mestnemu načelniku. To je tudi pomagalo, kajti kmalu potem je bilo pred gostilnico vse prazno. Na trgu pa je bil prilepljen oglas, ki je vseboval strogo kazen vsem staršem, katerih otroci bodo s svojo neotesanostjo prizadevali sitnobo in nadležnosti tujim delavcem, ki niso nikaki priprosti rokodelci, ampak inženirji, ki se želijo izvežbati v zaandamski obrti. Odslej ni bilo v Zaandamu nikogar več, ki bi bil dvomil, da v tesarja preoblečeni gospod ni car sam.

Odslej se Petru ni več pripetilo kaj neugodnega, vendar je bil tihoma nevoljen, ker si ni umel raztolmačiti redkobesednosti preje zgovornih tovarišev, niti sramežljivega odmikanja holandskih deklet, ki ga — v svojih gostonagubanih krilcih, snežnobelih havbicah in lesenih cokljah — niso več na voglih pričakovale, da bi ga z nasmeškom in mežikanjem zapeljivo pozdravljale, ko se je vračal iz tvornice, dočim je zapazil, da ko je stopal z rokodelci iz ladij, so čakale v pristanu goste

gruče ljudi, ki so zijale naravnost vanj in mu potem sledile do doma, tamkaj pa se tiščale pred okencem in durmi kukajoč v notrino.

Poizvedujoč pri hišnem gospodarju z ozirom na te nenavadne pripetljaje, ga je le-tà opozoril, da ljudstvo sluti v njem ruskega carja. To je skromno živečega Petra tako presenetilo in ozlovoljilo, da je kar čez noč izginil preko Zuiderskega morja v Amsterdam. Tu se je, seveda, preoblečem v tesarja vpisal takoj v ladijedelnico, kamor so ga videč njegov žilav život odmerili v oddelek težakov, in je moral med drugim prenašati tudi težke hlode.

Glavno korist je Petru prinesla Holandska s svojim praktičnim pomorskim znanjem; z ozirom na teoretično važnost morskih podvzetij pa je bil ruski car še v temi. Nizozemski strojniki in krmilarji so bili strokovnjaki, a niso ga mogli izučiti o pravem razmerju tega ali onega učinka, ki spada v dovršenost ladjegraditeljstva.

Spoznal je, da so njega uspehi sicer znatni toda nepopolni in sklenil je odpomoči tudi temu. Pomenkujoč se o tem, je nekega dne izvedel, da pravo in najtemeljitejšo teorijo z ozirom na pomorsko potovanje in vsein, kar je s tem v stiku, je izumila le Angleška.

Odslej je bila Petru na umu le ta pokrajina in zato je kmalu splul na nasprotno obrežje. Takratni kralj Viljem ga je sprejel najgostoljubnejše in ko je čul kaj zlasti zanimlje visokega gosta, je priredil v njegovo čast morsko bojevanje «prijatelj» in «nasprotnik». Car je vzhičenjem prisostvoval pomorski bitki ter občudujè angleško floto vzliknil laskavo: Ako bi ne bil ruski car, bi želel biti angleški admiral!

Na Angleškem je car skrbljivo proučeval vsa najrazličnejša rokodelstva, prehodil in proučil oxfordsko vseučilišče, posetil škofije angleške veroizpovedi, gledališče i. t. d. ostali čas pa je posvečal ladjam. Peter Veliki se je na Angleškem docela seznamil z evropskim življenjem. Predno pa se je poslovil od te priljubljene pokrajine, je najel za svojo domačijo množico mojstrov vseh strok. Zadovoljen nad tem, kar je videl in slišal na Angleškem, se je poslavljaj od kralja z zahvalo in prisrčnostjo, ko da odnaša s seboj polovico posesti angleške zemlje. V slovo pa je dostavil Viljemu: Ako bi ne bil videl tvoje države, bi ostal po znanju samo tesar. Iz Britanije se je napotil s poslanstvom na druge dvore, med temi tudi na Dunaj, kamor se je sešel s cesarjem Leopoldom. Medtem je razglasil, da potrebuje za Rusijo raznovrstnih učenjakov: profesorjev, zdravnikov, inženirjev in juristov. In tako se mu je prijavilo obilo Nemcev, Francozor in Italijanov. Vzel pa je s seboj tudi mnogo holandskih strojnikov in mlinarjev, trdno uverjen, da se mu ta čin s časom tako plodovito obnese, da ne bo njegova domovina potrebovala več nikakega dovažanja iz tujine. Preden se je odločil za povrnitev v domačijo, je še enkrat splul proti Zaandamu, da odpošilje v Azovsko morje dve novi jahti, ki jih je dal prirediti

med svojo odsotnostjo. Odšel pa je tjakaj tudi zato, da poveti v poslednje svoje nekdanje siromašno bivališče, ono leseno kajzico, ki je prehajala tekom let z roke v roko in bi morda dandanes trohnela v pozabljenosti, ako bi se ne našla pravočasno sentimentalna duža, kateri puhti mičnost in vrednost obstanka iz sleherne drobtine in neznatnosti. L. 1781. je namreč zopetni spomin na borni dom obnovil, veliki knez Pavel Petrovič. Le-tà, potuje s kneginjo Marijo Fedorovno po Evropi, je zašel v družbi avstrijskega cesarja Jožefa II. in švedskega kralja v slikoviti Zaandam.

Pohajajoč z nasipa na nasip, se je visokorodna gospoda domislila ruskega carja, Petra Velikega, in one kočje, ki mu je bila prijetno, zakotje pod čegar siromašnim krovom je premišljal najvzišenejše ideje v prilog očetnjavi.

O posetu teh oseb so mnogo pisali takratni ho-

landski časopisi in tako je vzbudila priprosta zaandamska kočja zopetno vseobče zanimanje.

L. 1812. je prestopil njen prag Napoleon I., l. 1818. pa nizozemski kralj Viljem. Svoje najjačje zanimanje pa so izražali v prvi vrsto vsi Petrovi nasledniki, ki pokoreč se pobožni misiji podvzetnega prednika, so se odzivali rade volje, akopram morda brez nadarjenosti, proučevanju poljubnega rokodelstva (zanji car Nikolaj, je bil n. pr. izurjen v kovaštvu), ki jih utegnje ob morebitnem prognanstvu zaščititi v toliko, da s porogljivostjo preženejo sleherno zlobno nakano svojih nasprotnikov, zavračajoč jih samozavestno: «Tudi v potu svojega obraza si zaslužim lahko svoj kruh!»

Žalibog da — v marsičem si nasprotujoči — dandanašnji boljše vizem ni upošteval tega gesla pri svojem poslednjem vladarju....

DROBTINE

a) Gospodinjstvo:

LEKARNA.

Če se koža odrgne ali ogali, vzamemo prah za posipanje ran, ki ga dobimo v lekarni, posipljemo rano, denemo na to nekoliko obvezine tenčice (gaze) in obvežemo. Obveze ni treba pogosto menjati.

Če se kdo vreže, očistimo okolico rane z bencinom ali alkoholom, položimo na rano jodoformovo tenčico (gaze), nanjo pa vato in obvežemo. Majhne obveze lahko pritrdimo zelo praktično tako, da namažemo robove obvezine tenčice s. t. zv. elastičnim kolodijem.

Na gnojne rane, če ne dajejo veliko gnoja, devljemo borvazelin. Če pa iz rane teče, devljemo gori octovo kislino glino (essigsaure Tonerde) in obvezo večkrat na dan premenimo.

Lahke opekline posipljemo takoj z ogljikovo kislim natrijom ali pa devljemo obkladke z alkoholom, tudi lahko mažemo z mlekom lanenim oljem, oljnim oljem ali rumenjacom.

Rane od opeklin je najboljša takoj naazati z borvazelinom in potem na to posipati z dermatolom. V nobeni domači lekarni naj bi tudi ne manjkala drja. Bardelebna bizmutova obveza za opekline.

Ozeblina mažemo večkrat z »ruskim balzamon proti ozeblinam,« tudi segrèt petrolej je zelo dober. Če se pa ozeblina razpokajo jo mažemo z borvazelinom ali pa z mazilom za ozeblina, ki ga dobimo v lekarni.

Tvore (ture), bulo in »črva« na prstu obvezujemo z octovo kislino glino in kopljemo v vodi, ki smo ji pridejali mazanega mila (Schmierseife). Tu je pač najboljša, da gremo čimprej k zdravniku.

Če imamo **ranice v ustih**, izpirajmo usta z mlačno bora-ksovo vodo. Noževa špica na kozarec vode zadostuje.

KUHINJA:

Nikjer in nikdar ne moreš tako lahko in tako naglo presoditi, koliko razume gospodinja v gospodinjstvu in ali izpolnjujejo posli svoje dolžnosti, kakor če stopiš v kuhinjo samo za kratek hip. Kuhinja ob ra-

zličnem dnevnem času, to je zrcalo, iz katerega odsevajo vse vrline in vse slabe lastnosti kuharice.

Tudi v kuhinji ne zadošča, da bi delal človek samo z rokami, treba je tudi — glave. Delaj ves dan, da te bo oblival pot, tekaj semintja, vse ne pomaga nič, če si ne znaš dela prav urediti in razvrstiti, če ne znaš sproti, brez napa in brez posebne in izdatne izgube časa pospravljati.

Res, prav malo časa izgubiš, če postavljaš, vse, kar potrebuješ pri kuhanju (mlin za kavo, čaše, lonce, krožnike, steklenice z oljem in jesihom, posodico s sladkorjem i. dr.), vedno takoj po uporabi kolikor mogoče zopet na svoje mesto, namesto da bi puščala vse v kuhinji na mizi, na omari in po stolih, kjer nastane mahoma velik nered in nevarna gneča.

Umazanega perila, ki sem ga prinesla zjutraj iz sobe, tudi ne vržem morda po tleh po kuhinji ali predsobi, nego ga nesem takoj na določeni kraj. Če bi tega ne storila, bi morala dvakrat sklanjati se in dvakrat grabiti perilo na kup. Zatorej storim vse naenkrat, ker si prihranim s tem napor in čas ter si tudi kuhinje ne navlečem. — Cunje za prah, krtače za čevlje polagam takoj nazaj na svoje mesto, kakor hitro jih ne rabim več. — Metle, smetiščnice, omela ne puščam v veži ali v predsobi, marveč nosim sproti vse tja, kamor spada. — Če se umivam, ne puščam umazane vode v umivalniku, nego izpraznim takoj umivalnik, ga umijem in postavim na določeno mesto. — Posodo od zajutрка mora pomiti služkinja zjutraj, nikdar pa ne šele po obedu. Isto velja za večer. Če se kdaj primeri, da zjutraj, res ni mogoče umazane posode takoj pomiti, jo zložim vsaj v veliko skledo ali škaf, ki ga potem pokrijem s čedno cunjo, da mi ne delajo stvari napotja in se ne pasejo muhe po umazani posodi. Nože in vilice, ki sem jih rabila, polagam v kak lonec, žlice pa v skledico. Posebno namizno orodje treba hitro očediti, ker sicer rado zarjavi.

Za vse to potrebujem skoraj toliko časa, kakor če bi puščala in postavljala posodje in orodje sredi kuhinje in po mizah, zdaj sem, zdaj tja. Poleg tega pa

imam še kuhinjo vedno lepo v redu in vse takoj pri rokah, da me ne preseneti neljubo kak nepričakovan obisk.

Tla, mize in klopi ohranim mnogo lažje snažne, če pazim, da jih ne zamažem po nepotrebnem, kakor pa če jih pomivam vedno nanovo. Zato pa ne mečem olupkov krompirja, repe, jabolk i. dr. po tleh in tudi ne po golih mizah, nego imam za odpadke zelja, ohrotva, kolerabe ter za različne olupke mal zabojček ali košarico ali pa vsaj debelo cunjo ali papir, ki ga položim predse in lupim nanj. Vse te odpadke nesem t a k o j v zaboj za smeti ali jih mečem vsaj v smetiščnico. Nikdar po jih ne stresam na tla, ker bi jih morala potem še enkrat pobirati, pometati in pospravljati.

Dopoldne, ko se pripravljam za kuhanje, pogrnem kuhinjsko mizo s papirjem ali starim nerabnim prtom, da ne pomažem mize. — Črnih loncev in koz ne postavljam nikdar na golo mizo in tudi ne na tla. Tudi pazim skrbno, da ne pokapljem tal z mastjo ter da jih ne polijem s kakršnokoli tekočino...

Nisem delala vedno tako, a izkušnje se me izučile, da je tako zame in za hišo najboljše.

Tudi moram še pripomniti, da tisto vihanje in tisto beganje po kuhinji, ki je v navadi pri nekaterih služkinjah, prav nič ne pospečuje dela, nego povzroči dostikrat le škodo. Kaj pomaga, če teka dekla z mrzlično naglico semintja, če se pa vsak hip zaleti kam, ter vedno kaj pohodi, razbije ali polije? Če meče lonce, pokrovce, krožnike, žlice in vilice semtertja, da se vse pokvari, okruši in opraska? Taka služkinja naredi mnogo škode; vse zamaže sproti in dela vrhutega še hrup in ropot, da ne najdeš pred njim v vsem stanovanju miru. Tudi v tem oziru je treba torej hoditi srednjo pot ter delati vse premisslano, temeljito, natančno, mirno, a vztrajno in po gotovem redu, ki je vsak dan in vsak teden enak.

Ivanka Smrekarjeva.

JEDILNI RECEPTI.

Pomarančni liker. Olupi 8 pomaranč, in sicer prav tanko, da uporabljaš samo fine rumene olupke. Na to nalij liter čistega špirta in postavi steklenico na gorko, morda vrhu ognjišča. Pomni pa, da moraš steklenico vsak dan stresti, da se tekočina premeša. Po preteku 14 dni kahaj ure sladkorja po okusu z litrom vode, in ko se ta sladkor shladi, mu primešaj precejni špirt. Tako pardiš tudi lahko limonov liker.

Sirovi žličniki. Umešaj dobro 10 dek surovega masla, malo soli, 2 veliki jajci ali pa tri majhna. Odrgni trem žemljam skorjo, zreži jih potem na kocke in jih zmešaj s pripravljenim umešanim surovim maslom in jajci. Prideni še pol kilograma sladkega sira in malo muškatovega oreška. Devlji po žlici to testo v slano vrelo vodo in kuhaj žličnike 6-10 minut. Zabeli jih s surovim maslom, v katerem zarumeni drobtine.

Pečena karfijola. Deni kuhano karfijolo v školjke ali kake posodice; umešaj za jajce surovega masla, 3 rumenjake, malo kisle smetane, nastrganega parmezanskega sira in malo soli, prideni sneg treh beljakov, nakopiči to vrhu karfijole in peči vse skupaj 15-20 minut v pečici.

Čebula spomladi radi kali in postane zato skoraj narabna. Da se to ne bo zgodilo, deni čebulo v mrežo in jo obesi za 3-4 dni — kakor meso — v dim; vendar ne sme biti dim prehud. Dim nič ne škoduje okusu čebule, pač pa jo ohrani več mesecev lepo trdo in zdravo.

Izvrsten rum. Primešaj enemu litru najboljšega špirta 10 dek Jamajka-rum-esenca. Dalje zarumeni nekaj koscev sladkorja; ko je sladkor rujav, prilij pol litra vode, zavri to in ko je ohlajeno, prilij rumu. Ta rum je posebno dober, e ga pustiš par tednov, preden ga uporabljaš.

b) Razno:

NEPRIJETNA MUZIKA.

«Jugoslavija» z dne 21. julija t. l. priobčuje sledečo neljubo zanimivost:

Kakor je znano, je dr. Rybar o Božiču 1. 1918, na zahtevo tržaških Slovencev in Hrvatov in na poziv takratne jugoslovanske vlade, zapustil brez dovoljenja laške okupacijske oblasti Trst in je prišel po noči skozi laške obmejne straže v Jugoslavijo, da se kot jugoslovanski delegat udeleži mirovne konference. Rybarova soproga je takrat ostala v Trstu in je v kljub žalostnim razmeram tam vztrajala do poletja 1. 1920. Dne 13. julija 1920 l. pa so fašistske druhali ne samo zažgale Narodni dom, temveč so uničile tudi pisarno dr. Rybara in sporočili njegovi soprogi, da pridejo tudi stanovanje razdejat. Vso noč, ko je v najbližji bližini gorle Narodni dom in so sfanatizirane fašistske tolpe iskale in uničevale pisarne in stanovanja uglednejših tržaških Jugoslovancev, je Rybarova soproga bedela v svojem stanovanju, v strahu, da vderejo vsak hip fašisti in opravijo tudi tam svoje vandalsko delo.

Po teh dogodkih ni hotel dr. Rybar več izpostavljati svojo družino fašistsovski nevarnosti. Poklical jo je v Jugoslavijo. Toda kam? V Ljubljani ni bilo niti ene sobe proste. Pustil je torej pohištvo v Trstu in spraval družino na Bled, v edini kraj na Slovenskem, kjer so bila še prazna stanovanja.

Upal je seveda, da to le za malo časa in da se zanj vendar najde kako stanovanje v Ljubljani, in to tem bolj, ker se je med tem dal vpisati v ljubljansko odvetniško listo. Bilo je namreč jasno, da bi laške oblasti, zlasti pa fašisti onemogočili nadaljnjo bivanje v Trstu možu, ki je ravno proti Italiji zastopal jugoslovanske interese na pariški konferenci skozi več nego poldrugo leto. Ni mu preostalo drugega nego ostati v državi, kateri je žrstoval svoje ekzistencijo v Trstu in ji posvetil takoj od njenega postanka vse svoje moči. No v Ljubljani, v kateri se odpirajo vsak mesec nove banke in agencije in najdejo ne samo poslovne prostore, temveč tudi stanovanja za mnogoštevilne uradnike, ni za dr. Rybara niti toliko prostora, da bi mogel odpreti svojo pisarno in si služiti kruh.

Skoraj že eno leto prosi on zaman za take prostore. Ves ta čas mora s svojo družino živeti na Bledu, kar je samoobsebi združeno z velikimi stroški; več čas mora plačevati v lirah skladiščnino v Trstu in se bati, da mu je fašisti ne iztaknejo in sežgejo; ves čas mora zunaj družine vzdrževati tri sinore na visokih šolah (in sicer na Dunaju, ker je življenje v žita in živine polni Jugoslaviji neprimerno dražje nego v revni Avstriji!)

Kar je pa najhujše, je to, da dr. Rybar ne pride do stanovanja, ne morda radi tega, ker ga ni, temveč za to, ker mu ga veleplemeniti poverjenik za socialno skrb, g. Ribnikar, noče dati! In to g. Ribnikar z znano svojo ljubeznjivo brutalnostjo tudi vsakemu pove. Tako je nekemu prijatelju dr. Rybara, ki je zanj interveniral, odgovoril, naj gre dr. Rybar v Trst, a ko ga je prijatelj opozoril, da riskira ta v tem slučaju svojo glavo, izrazil se je Ribnikar tako ljubeznjivo, da dotični prijatelj dr. Rybara tega niti reči ni hotel. Tudi drugim osebam, ki so zanj intervenirali, je Ribnikar kratko malo izjavil, da za dr. Rybara v Ljubljani stanovanja ni in ne bo. Za časa Rybarove odstotnosti v Rimu je njegova soproga izvedela za primerno stanovanje. Pršla je v

Ljubljano, se sporazumela s hišnim lastnikom in se obrnila na stanovanjski urad. Tam so jo sicer vljudno sprejeli in obljubili svojo podporo a ob enem opozirali, naj si še drugič preskrbi protekcijo, ker se ne ve, kako bo ukrenila višja inštanca. Dr. Rybar da ima v Ljubljani «sovražnike» Notabene nima višja inštanca pri prvem reševanju ničesar ukrepati, temveč šele v drugi inštanca reševati pritožbe; proti vsakemu zakonskemu predpisu pa nastopa g. Ribnikar vže v prvi inštanca in razpolaga s stanovanji, kakor da je to njegova pravica.

Stanovanjski urad je poznal svojega poverenika. Te dni je dr. Rybar dobil odlok, s katerim se mu naznanja, da se oddaja stanovanja ne odobruje. Ob enem pa se mu žuga z globo 50.000 k oz. 6 mesecev zapora, ako bi se brez dovoljenja vselil. Naposled se mu sporoča, da bo s stanovanjem razpolagala nova stanovanjska oblast, ki pa, kakor znano, niti še ni ustrojena. Ko je pa vsled smrti dr. Oražna njegovo iz pet sob obstoječe stanovanje stalo na razpolaganje, in se je dr. Rybar že drugi dan zanje potegoval, odgovoril je stanovanjski urad, da je poverjeništvu isto že oddalo. Takrat je torej g. poverjenik brez sosveta in brez terna pretiloga vže ponoči razpolagal čez prazno stanovanje in se požvižgal na vse uredbe in predpise.

Strankarska strast je našega ljubeznivega poverjenika tako zaslepila, da vporablja svojo uradno oblast v to, da dr. Rybar, ki je danes vrhu vsega tudi pripadnik občine, ljubljanske in odvetnik v Ljubljani, onemogoči naselitev v našem mestu in izvrševanje odvetniškega poklica, kateremu se mora ta primorski politik zopet posvetiti, ako hoče vzdrževati sebe in svojo mnogoštevilno družino.

Da ne bi dr. Rybar gojil nado, da mu bo morda prihodnja stanovanjska oblast dodelila od njega najeto stanovanje, opozarja ga omenjeni odlok, da v zmislu člena 20 stanovanjske uredbe pridejo pred vsem v poštev državni nameščenci. Stanovanjski urad si dovoljuje tu celo nepravilno citiranje one uredbe, samo da zamore dr. Rybara izključiti. Navedeni člen ne govori namreč o državnih nameščencih, temveč o osebah, katerih bivanje v določnem kraju je v državnem interesu (torej tudi nenameščenci). Zdi se nam, da je delovanje dr. Rybara, ki zastopa našo državo v velevažnih vprašanjih na mednarodnih konferencah in ki si more za te konference potrebni material preskrbeti pač v mestih in ne v naših, sicer tako krasnih planinah, vsaj toliko v državnem interesu, kakor poslovanje marsikakega našega državnega nameščenca, četudi v IV. činovnem razredu.

Tudi je zelo čudno, da se je oglasila socialna skrb za državne nameščence baš sedaj, ko želi to stanovanje imeti dr. Rybar, da je trdnovratno molčala, dokler je tam stanoval Nemeč.

Res grozna ironija usode! Možu, ki je celo svoje življenje posvetil borbi za slovensko in jugoslovansko idejo, ki je tej ideji naposled žrtvoval svojo dotedanjo dobro pozicijo in riskiral, da ga Lahi, če bi ga bili zasačili pri prekoračenju demarkacijske črte, odpodjejo v Sardinijo, ki je potem mladi jugoslovanski državi posvetil vse svoje sile in jo zastopal pred inozemstvom. temu možu odreka primeren prostor v glavnem mestu Slovenije jugoslovanska vlada po človeku, žalibog slovenskega rojstva, ki ima edino to zaslug, da se je, brez vsake predizobrazbe, edino le z brezobzirnim rabljenjem svojih komolcev, znal preriniti od štantov ljubljanskih branjev v prve vrste državnih funkcionarjev in zasesti mesto, ki je po njegovi osebi diskreditirano in profanirano.

Dolgo smo se obotavljali objaviti ta nečuveni škandal, posebno tudi iz skrbi, da ne bi Lahi izvedeli, kako postopa Jugoslavija z možem, ki jim je veljal za enega najzrazitejših predstaviteljev slovenskega odpora proti njihovi poblebnosti in bi je ravno sedaj zopet v Rimu nastopal kot voditelj naše delegacije na prevažnih mednarodnih posvetovanjih; no videči, da so, kakor smo izvedeli celo pritožbe na ministerstvo za soc. skrb ostale

brezuspešne, odločili smo obvestiti slov. javnost, da se vsaj izve, kako socialna skrb postopa z možem, ki mu je radi delovanja v prid Jugoslavije zaprta pot ožjo njegovo primorsko domovino.

Stvar slovenske javnosti je sedaj, da najodločnejše protestira proti takemu postopanju in s svojo odločno obsodbo napravi končno red v tej zadevi, ki meče tako žalostno iuč na našo strankarsko politično moralo.

POSLEDNJI ZRINJSKI.

Marsikdo bržkone misli, da je veleznana hrvatska rodovina Zrinjski, ki je živela v XV. stoletju že davno izumrla. Ali temu ni tako! Njen zadnji potomec je umrl komaj v svetovni vojni in sicer kot italijanski častnik na Oslaviji pri Gorici. V kakem sorodstvenem kolenu je bil le-ta z gori omenjeno rodbino, naj povem v sledečem: Kmalu potem, ko je Zrinjski Peter II. l. 1493. padel v boju, se je njegov sin Martin podal v Benetke ter ustopil v vojasko službo takratne beneške ljudovlade. In Benečani so ga vpisali pod imenom Conte de Sdrigna, nobilis Croata et alta prosapia.

V tisti dobi so se Benečani morali čestokrat boriti napram Turkom; ravno tadaj so le-ti zasedli otok Kefalonijo. Zato so Benečani sklenili, da pošljejo tjakaj četo pod kakim neustrašenim poveljnikom.

In izbrali so ravno Martina Zrinjskega, ki si je otok tudi junaško osvojil.

V zasluženje so ga postavili za poglavarja vseh jonskih otokov. Martin se je torej popolnem preselil s svojo družino v Kefalonijo; toda on je preživel na novi zemlji samo desetorico let. Nasledoval mu je najprvo najstarejši sin Aleksander, potem drugi sin Martin; po smrti tega vnuk Luka in tako je prehajalo nasledstvo od roda do roda nadalje. Ker so spadali k najimovitejšim in velikaškim rodovinom jonskih otokov, so obvladali tudi najčastnejše službe, kakor poveljniki, župani, itd., vsled česar so si pridobili celo vrsto nevošljivcev.

Ali upoštevajoč hrabrost, značaj in ugled rodbine Zrinjski, so Benečani vselej strogo kaznovali zločince, ki so prirejali Zrinjskim različno škodo, kakor tatvino in požig.

L. 1654. je Aleksander Zrinjski bil beneški namestnik na otoku Itaka.

Isto čest je razvzel l. 1707. Jvan I. in leto 1731. Zrinjski Jvan II.

Poveljnik jonskim otokom pa je bil leto 1797. Spiridion Zrinjski.

V tem letu pa so jonski otoki padli pod francozko oblast, vendar le za kratko dobo; dve leti kasneje jih je namreč podjarmila turško-ruska mornarica iuč čez otoke je zagospodoval ruski car Pavel II.

Le-ta je zopet vzpostavil Spiridijona poveljnikom, ki je kot tak ostal do l. 1803.

Leto kasneje so otoki prešli pod angleško vlado, ki pa je tudi Zrinjskim pripoznala njihovo velemoč s tem, da je po smrti Spiridijona prepustila gosdodstvo nad otoki njegovemu sinu Iliji.

Vnuk tega Ilije se je tudi imenoval Ilija. Ta pa je bil izvoljen za ital. konzula in upravitelja na Krfu še v najnovejšem času, saj je umrl še le pred par leti. Poročen je bil s hčerjo turškega državnika, Marijo, ki še živi in s katero je imel tri hčerke in sina Gjura Stanislava.

Gjuro Stanislav Zrinjski je bil ob vojni napovedi doktor socialnih znanosti in dasi je bil ital. podanik, je bil vendar navdušen za hrvaški narod in ponosen na pleme, h kateremu je pripadal.

Kot italijanski podanik pa je ob vojni napovedi l. 1915 moral pod orožje a bil tako nesrečen, da je že po nekolikih mesecih padel na oslavskem hribu pri Gorici. Pokopan je v Števerjanu.

Mati, goriomenjena grofica Marija, je priromala iz Krfa na njegov grob ter mu postavila spomenik z latinskim napisom, ki izraža, da je grof Gjuro Stanislav Zrinjski bil zadnji potomec stare velikaške rodbine Šubič-Zrinjski.

Slavni rod Zrinjskih je torej izumrl šele 1915.

KNJIŽEVNO POROČILO:

Književno poročilo. V letu 1921. so izšle izvrne knjige sledečih pisateljev in pesnikov Slovencev:

Novčan: Veleja, Stare Josip: Lisjakova hči. Bevk: Malčkom in palčkom. Zorec: Pomenki. Golia: Pesmi o zlatolaskah. Waschte Ilka: Pravljice. Feigel: Tik za fronto.

Prevodi: Čika J. (Gradnik): Kalamandrija. Vurnik: Slika Dorian Gray. Zupančič Oton: Shakespeare. Dr. Prijatelj: Revizor. Fran Albreht: Farovška kuharica.

Uredili zbrane spise: Fr. Levstikove — Erjavec in Flere. Jenkove — dr. Glonar.

Ženske knjige v Italiji: Ada Negrá je izdala knjigo «Stella Matutina», Milan 1921, v kateri posega v prav žensko nežnostjo v globno skrivnosti dekliske dobe, (Duhovite ženske se zaljubijo kasno, ker se njihov duh osredotoči v lastni notranjosti.) Knjiga je polna prehodov iz zumanjega sveta v notranji.

Marcella Caecilia «I salmi dell'anima», ljubzenske pesmi.

Ofelia Mazzoni je izdala zbirko lirčnih pesmi «Verso la face», v katerih se odlikujejo «Bog», «Dež na morju», «Pajek», «Prošnja na smrt».

Margherita Sarafati je v svojih globokih pesmih «I vivi e l'ombra» samo mati, ženska, strast in hrepenenje.

V Nemčiji so se izkazale: Else Lasker Schuler, roj. v Egiptu, hodila v šolo do 11. leta ter odšla nato po svetu. V berlinski kavarni je preživela 10 let v družbi plesalcev, kiparjev, slikarjev in poetov. Njeni prvi proizvodi so bili objavljeni v modernih umetniških revijah. Znani so njeni «Gesammelte Werke in 10 Bänden, Berlin».

Ricarda Huch, stroge in izbrane pesmi «Alte u. neue Gedichte» Leipzig. Njena poezija je popolnoma različna od Laskerine.

Lulu von Strauss u. Torney, «Reif steht die Saat», pesnica modernih balad.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA:

G. E. Volčič v Komnu: Poročala sem vam z dopisnico...

Savomira: Hvala! Prihodnič gotovo! Pozdravite tetke!

Gospa N. Št. Provročila sem Vam torej isto pomoto, kakor Vi na razglednici! Zahvaljujem za naklonjenost, ki jo gojite za Jadranko; ker jo umevate ter si dobro tolmačite moj namen z njo, zato vam je dobrodošla. Kako že pravi oni nauk v Svetem pismu: Četudi ne zadovoljuje sedemstotih, a koristi samo sedmin, je trud poplašan... Ako ni vseč bedastopuhlim goskam in kritiško namišljenim škržakom, mi je malo mari!

Na Vaše zadnje vprašanje odgovarjam: 1) Jugoslovenska žena; Zagreb, Pantovčak 9. Stane 50 K.

2) Žena; Novi Sad — 120 K.

3) Vesna; Ljubljana — 30 K. Torej vse v preoddaljeni Jugoslaviji!

G. K. J. Veliki dol: Iskrena hvala! Oprostite, da Vam ne utegnem odgovoriti s pismom!

Gosp. G. v Hernaljah: Za denar potom postnih položajev Vam ni treba dostavljati poštnine.

Nar. Čitalnica v Kanalu: Žal, ne morem več ustreči oni želji, ako pa vendarle zasledim kje ono številko, jo doposljem!

UREDNIŠKA LISTNICA

Zorka v Ajdovščini: Beseda pamet v onem reku ne pomeni pameti, ampak spomin; tisti pregovor pa ni izvirnonaš, pač pa poslovenjen iz srbščine ali ruščine. In Slovenci bi morali prevesti pregovor «Dolgi volosi, korotkaja pamjat», z besedami: dolgi lasje, kratak spomin! Ker naši moški drugače pravijo, storijo to le iz draženja in nagajivosti ali pa iz... nevednosti!

Milena v Kanalu: Res je, res! Večina jugoslov. častnikov v Jugoslaviji se je lani in predlani oženila z Nemkami! Pa nikar ne tuguj jugoslov. dekle! «Državne koristi kobacajo preko srca», zato pa bode naš jugoslov. narod v bodočem kristalno rodoljubno-zvest in brez črvihih odpadnikov...

Ančka iz Kopra: Pravilno je ime «Pasja vas' in ne Vila Dekani! Poslednje ime so iznašli isterski cikorijaši. Starejši in drugi zavedni ljudje pravijo še dandanes: Sem iz Pasjevasi ali Grem v Pasjovas!

Irma iz Trsta: Nekoč sta Sv. Jakobska in škedenjska cerkev res imeli zastavo sv. Cirila in Metoda! Čemu je ob letošnji lirmi poleg drugih v škedenjski cerkvi niso razobesili, mi je uganjka; morda iz strahopetnosti, da je škof fašist, morda pa iz narodne zaspanosti. Škodenj, kakor veste, stoji na griču in solnce bije vanj ves dan in od vseh strani. No, in kdor je ves dan na solnčcu... zadremlje!

Kaplančič z Vipavske doline: Največe semenišče misijonarjev ima Pariz; lansko leto je štel 1300 bogoslovcev! — Da! Tudi na Alaski so veroučitelji in sicer je 100 protest. misijonarjev, 2 katoliška duhovnika, 18 jezuitov, 10 frančiškanov in 40 redovnic! — Ne! Na Grenlandiji ni niti enega katoličana! — E, kajpada! Lani n. pr. so Amerikanci Združenih držav poklonili misijonarjem 3 milijone dolarjev. — I zakaj ne? Saj se tiska na Kitajskem za katolike 23 katoliških časnikov in sicer 12 v kitajščini, 2 v angleščini, 2 v portugalsščini, 5 v francoščini in 1 v latinščini.

Mimica v Sežani: Izgubila ste stavo! «Čič ne dà nič» ne pomeni, da možakar iz Čičarije ničesar ne dà, ampak, da čič, čičanje ali sedenje nič ne zaleže!

Zdenka z Voloske: Jaz ne rabim «odgovorilnega zakaj», ker mi je zopern, ker mi diši po italijanskem «perchè» in ker ima naša slovenščina dovolj lepših in pravilnejših besed, n. pr. kajti, ker i. t. d.

Radovedna Celjanka: Sramota gorjali doli, istina pa je vendarle! Jugoslov. zastopnik se je na oni zgodovinsko važni listini, kakoršna je original rapalske pogodbe, podpisal s spačenko «Vessnič». Pa pustimo ga v miru, saj se itak bržkone v grobu obrača. Amen!

Goričanka! Psovka «gaglioffo», ki jo je bil nek fašist v rimski zbornici zalučal v obraz našemu zastopniku Dr. Wilfanu, znači v slovenščini goljuf pa tudi prekajenec, premetenec, zvižanež.

Evgen v Istri: V slovenščini stojita dva samoglasnika rekdokedaj skupaj. V navedenih slučajih izgovarjate pač lahko napol «u» pišite pa «v»! N. pr.: Evropa, Avstrija, Edvard, Evgen, mevža,

JADRANKA IZHAJA V TRSTU I. VSAKEGA ME-
SECA. - IZDAJA JO SAMOSTOJEN
IZOBRAŽEVALNI ŽENSKI KROŽEK. — LETNA NAROČNINA
IZNAŠA 10 L, ZA JUGOSLAVIJO 60 K. — POSAMEZNA ŠTE-
VILKA STANE 80 STOTINK, V JUGOSLAVIJI 5 K. — URED-
NIŠTVO IN UPRAVA JE V TRSTU, VIA SCORCOLA 492, I.
— UREDNICA JE MARICA STEPANČIČEVA (GREGORIČ).

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

Trst, Trg sv. Ivana šte. 1.

ANDREJ VATOVEC

trgovina Jestiin, delikates in kolonijaln. blaga

v ulici XXX Ottobre st. 10

(nasproti Ljubljanski banki)

kupuje in prodaja raznovrstne kmetijske pridelke ter
se priporoča cenj. bralkam Jadranke za obilen obisk.